

Skiepijimas COVID-19 vakcina

Pasaulio sveikatos organizacija (toliau – PSO) nurodo, kad skiepijimas tebėra svarbi visuomenės sveikatos apsaugos nuo COVID-19 ligos priemonė. Remiantis 2026 m. PSO Imunizacijos ekspertų strateginės patariamosios grupės (SAGE) rekomendacijomis (prieiga: [Statement on the antigen composition of COVID-19 vaccines](#)), rekomenduojama vykdyti įprastinį skiepijimą nuo COVID-19 ligos didžiausią sunkios ligos riziką turinčioms gyventojų grupėms (toliau – rizikos grupės). Papildomų grupių skiepijimas gali būti svarstomas atsižvelgiant į vietos epidemiologinę situaciją, ekonominį pagrįstumą ir skiepijimo programos įgyvendinimo galimybes.

Pagal Europos vaistų agentūros (EMA) Ekstremaliųjų situacijų darbo grupės (ETF) rekomendacijas, rengtas konsultuojantis su PSO, tarptautiniais partneriais ir COVID-19 vakcinų rinkodaros teisių turėtojais bei įvertinus viruso evoliuciją, esamų vakcinų veiksmingumą ir atnaujintų vakcinų tyrimų duomenis, **2026–2027 m. skiepijimo kampanijai rekomenduojama atnaujinti COVID-19 vakcinų sudėtį, suteikiant apsaugą nuo SARS-CoV-2 XFG potipio** (prieiga: [ETF recommends updating COVID-19 vaccines to target XFG variant](#)). Galutinius sprendimus dėl 2026–2027 m. skiepijimo nuo COVID-19 priima Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinės institucijos, atsižvelgdamos į epidemiologinę situaciją savo šalyje.

Iš esmės, Lietuvoje skiepijimo nuo COVID-19 ligos tvarka nesikeičia. Skiepijimas vykdomas vadovaujantis Gyventojų skiepijimo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) vakcina organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-2997 „Dėl Gyventojų skiepijimo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) vakcina organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Tvarkos aprašas), nuostatomis.

Vakcinacijos nuo COVID-19 ligos tikslas – užtikrinti visuomenės apsaugą ir atsparumą šiai ligai, ypatingą dėmesį skiriant Tvarkos apraše nurodytoms rizikos grupėms:

- 65 m. amžiaus ir vyresni asmenys;
- asmenys, sergantys lėtinėmis ligomis nepriklausomai nuo jų amžiaus (taip pat ir vaikai nuo 6 mėn. amžiaus);
- asmenys, kuriems teikiamos slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos, ir asmenys, gyvenantys stacionariose socialinės globos įstaigose (taip pat ir vaikų globos įstaigose);
- asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPI) darbuotojai;
- nėščiosios (bet kuriuo nėštumo laikotarpiu).

Pagal atnaujintą produkto charakteristikų santrauką pakeistos COVID-19 vakcina skiepijamų asmenų amžiaus grupės (6 mėn.–12 m. amžiaus vaikai ir 12 m. amžiaus ir vyresni asmenys).

SAM Ekstremalių sveikatai situacijų centro (toliau – ESSC) sandėlyje 2026 m. rugsėjo pabaigoje bus atnaujintos, XFG potipiui pritaikytos COVID-19 vakcinos, skirtos gyventojų skiepijimui šį sezoną. Primename, kad skiepijančios ASPI atsakingas darbuotojas iki kiekvieno antradienio darbo dienos pabaigos Valstybės duomenų valdysenos informacinėje sistemoje (toliau – VDV IS) turi pateikti artėjančios savaitės COVID-19 vakcinų poreikį (dozių skaičių). Jei ASPI neturi prisijungimo prie VDV IS, prašome nedelsiant apie tai informuoti ESSC atsakingą darbuotoją el. paštu ineta.gasperovic@essc.sam.lt ir remigijus.stunguryus@essc.sam.lt.

Skiepijančioms ASPI rekomenduojama užsakyti COVID-19 vakcinų kiekį, atitinkantį ne mažiau kaip 50 proc. užsakyto sezoninio gripo vakcinų kiekio. Vykdam vakcinų užsakymą, rekomenduojame rinktis norimai amžiaus grupei skirtas Comirnaty XFG vakcinas. Galimybė VDV IS užsakyti COVID-19 vakcinas bus nuo 2026 m. rugsėjo mėn. pabaigos.

ASPI turi užtikrinti vakcinų priėmimą, laikymą, transportavimą ir naudojimą laikantis imuninių vaistinių preparatų saugojimo šaltinio grandinės bei imuninio vaistinio preparato charakteristikų santraukoje nurodytais reikalavimais. Taip pat turi vykdyti laikymo temperatūros ir imuninių vaistinių preparatų, laikomų šaldytuvuose, tinkamumo vartoti terminų kontrolę. COVID-19 vakcinos, kurių tinkamumo vartoti terminas yra pasibaigęs ar kurioms nustatyti laikymo sąlygų pažeidimai, nedelsiant pašalinamos iš šaldytuvo ir ASPI tvarkomos kaip medicininės atliekos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-706 „Dėl Lietuvos higienos

normos HN 66:2013 „Medicininį atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Skiepijimo procedūros metu panaudotos priemonės, taip pat tvarkomos laikantis higienos normos reikalavimų.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 26 d. įsakymo Nr. V-546 „Dėl Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis įsigyjamų imuninių vaistinių preparatų poreikio skaičiavimo, jų užsakymo ir panaudojimo asmens sveikatos priežiūros įstaigose, atliekančiose skiepijimo procedūras, kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ nuostatos netaikomos COVID-19 vakcinoms. ASPI už nepanaudotas COVID-19 vakcinas dozes neturės susimokėti.

Gyventojų registracija vakcinacijai vykdoma per Išankstinę pacientų registracijos informacinę sistemą (toliau – IPR) arba tiesiogiai kreipiantis į skiepijančią ASPI.

Skiepijama viena šiam sezonui skirtos COVID-19 vakcinų doze (išskyrus išimtiniais atvejais, nurodytus Tvarkos apraše). **Galima vienu metu skiepyti gripo ir COVID-19 vakcinomis.**

Prieš skiepijimą pacientui ar jo atstovui turi būti suteikta aiški informacija apie imuninį vaistinį preparatą, konkretaus imuninio vaistinio preparato skiepijimo schemą, skiepijimo būdą, imuninio vaistinio preparato galimas nepageidaujamas reakcijas, imuniteto susidarymą ir jo ilgalaikiškumą, įvertinta paciento sveikatos būklė ir gautas jo (ar jo atstovo) sutikimas skiepytis. Paskiepyto asmens būklė po skiepijimo turi būti stebima apie 15 minučių.

Duomenys apie atliktą skiepijimą pateikiami į elektroninę sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo informacinę sistemą (toliau – ESPBI IS), užpildant elektroninį dokumentą E063 „Vakcinacijos įrašas“, formoje Nr. 064/a „Profilaktinių skiepijimų registravimo žurnalas“, panaudotų COVID-19 vakcinų registracijos žurnale arba duomenis apie panaudotas COVID-19 vakcinas įrašo į ASPI naudojamą vidinę informacinę sistemą ASPI nustatyta tvarka. Taip pat informacija apie Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis nupirkta vakcina paskiepytus asmenis žymima Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos privalomojo sveikatos draudimo informacinėje sistemoje „Sveidra“ (toliau – informacinė sistema „Sveidra“) (pildoma forma Nr. 025/a-LK „Asmens ambulatorinio gydymo statistinė kortelė“ arba, jeigu asmenį skiepija ASPI, neteikianti ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų, forma Nr. 066/a-LK „Stacionare gydomo asmens statistinė kortelė“).

Už COVID-19 vakcinas ir vakcinavimo paslaugą apdraustiems Privalomuoju sveikatos draudimu gyventojams mokėti nereikės. Jei asmuo nėra draustas, už vakciną ir skiepijimo paslaugą apmokėjimas vykdomas skiepijančios ASPI vadovo nustatyta tvarka.

Skiepijimo COVID-19 vakcinomis bei rizikos grupėms priklausančių asmenų skiepijimo gripo vakcina įkainiai už atliktą ASPI paslaugą, kurie apmokami įstaigoms PSDF biudžeto lėšomis nurodyti 2022 m. lapkričio 3 d. įsakyme Nr. V-1630 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir jų bazinių kainų sąrašo bei su šiomis paslaugomis susijusių priedų, mokamų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, sąrašų patvirtinimo“.

Atsižvelgiant į tai, prašome ASPI:

- užtikrinti savalaikį COVID-19 vakcinų poreikio įsivertinimą ir vakcinų užsakymą;
- paskirti už vakcinacijos organizavimą ir koordinavimą atsakingus specialistus;
- užtikrinti tinkamą vakcinų priėmimą, laikymą, transportavimą ir naudojimą;
- organizuoti gyventojų skiepijimą ir sudaryti galimybes užsiregistruoti tiek per IPR, tiek kreipiantis tiesiogiai į ASPI;
- aktyviai informuoti ir kvieisti skiepytis gyventojus, ypač priklausančius rizikos grupėms;
- sudaryti galimybės pasiskiepyti be nepagrįstų organizacinių kliūčių;
- užtikrinti kokybišką pacientų konsultavimą;
- tinkamai registruoti atliktus skiepijimus;
- stebėti paskiepytų asmenų būklę ir nustatyta tvarka pranešti apie įtariamą nepageidaujamą reakciją.

Skiepijimas sezoninio gripo vakcina

Skiepijimas nuo sezoninio gripo išlieka viena efektyviausių visuomenės sveikatos priemonių. Skiepai padeda ne tik išvengti sunkių ligos formų ir komplikacijų, bet ir gali sumažinti apsilankymų pas gydytojus, antibiotikų vartojimą bei prarastų darbo dienų skaičių.

Pasaulinės keitimosi visais gripo duomenimis iniciatyvos (GISAID) ir FluNet duomenimis, nuo 2020 m. kovo mėn. pasaulyje nebuvo patvirtintas nė vienas natūraliai paplitusio B/Yamagata viruso atvejis. Atsižvelgdama į šias aplinkybes, PSO 2023 m. pietų pusrutuliui ir 2024 m. šiaurės pusrutuliui paskelbė rekomendacijas pereiti prie sezoninių gripo vakcinų be B/Yamagata viruso komponento gamybos, t. y. vakcinas turėtų sudaryti tik trijų potipių komponentai: A/(H1N1) pdm09, A/(H3N2) ir B/Victoria. Analogiška rekomendacija naudoti trivalentę sezoninio gripo vakciną buvo pateikta ir 2026–2027 gripo sezonui (prieiga: <https://www.who.int/publications/m/item/recommended-composition-of-influenza-virus-vaccines-for-use-in-the-2026-2027-northern-hemisphere-influenza-season>)

Valstybinė ligonių kasa prie SAM 2026–2027 m. gripo sezonui PSDF biudžeto lėšomis įsigijo 250 tūkst. trivalentės gripo vakcinos dozių, t. y. 12 proc. daugiau dozių nei praėjusį gripo sezoną.

2026–2027 m. gripo sezonui įsigytos trivalentės sezoninio gripo vakcinos, pagal ASPI pateiktą poreikį, bus pristatytos tiesiai į gydymo įstaigas. Gyventojų registracija vakcinacijai vykdoma per IPR arba tiesiogiai kreipiantis į skiepijančią ASPI. **Atkreipiame dėmesį, kad gripo vakcinos gamintojai pateikė informaciją, kad gripo vakcina bus pristatyta į Lietuvą ženkliai vėliau nei įprastai – lapkričio mėn. Nurodomos pagrindinės priežastys – vėluojanti gamyba, nes keitėsi visos trys vakcinoje esančios gripo viruso padermės lyginant su praėjusių metų vakcina; PSO vėlai identifikavo B viruso padermę, kuri turi būti vakcinos sudėtyje; reagentų vėlavimas ir trūkumas. Pažymėtina, kad tokia pati situacija, kai inaktyvuota gripo vakcina bus pristatyta vėliau, nei buvo numatyta yra ir kitose Europos, įskaitant Lietuvos kaimynines šalis, šalyse.**

Skiepytis nuo sezoninio gripo rekomenduojama prieš prasidedant gripo sezonui, tačiau skiepytis galima viso sezono metu. Pakankamo antikūnų titro organizme susidarymui reikalingas maždaug 2 savaitės laikotarpis.

Suaugusiesiems skiriama viena gripo vakcinos dozė. Vaikams skiriamų vakcinos dozių skaičius ir intervalai nustatomi pagal vaistinio preparato charakteristikų santrauką. Anksčiau neskiepyti vaikai skiepijami dviem vakcinos dozėmis, antroji dozė skiriama praėjus ne mažiau kaip keturioms savaitėms po pirmosios dozės.

PSDF lėšomis skiepijamos šios rizikos grupės:

- 65 metų ir vyresni asmenys;
- asmenys, sergantys lėtinėmis ligomis nepriklausomai nuo jų amžiaus;
- asmenys, gyvenantys slaugos ir globos įstaigose;
- sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai (sveikatos priežiūros specialistai ir kitas personalas); sveikatos mokslų studijų kryptų grupės studentai, kurių programos praktinė dalis vyksta asmens sveikatos priežiūros įstaigose;
- nėščiosios;
- 2–7 m. amžiaus vaikai.

Duomenys apie atliktą skiepijimą pateikiami į ESPBI IS, užpildant elektroninį dokumentą E063 „Vakcinacijos įrašas“. Taip pat informacija apie PSDF biudžeto lėšomis nupirktą vakciną paskiepytus asmenis žymima informacinėje sistemoje „Sveidra“ (pildoma forma Nr. 025/a-LK „Asmens ambulatorinio gydymo statistinė kortelė“ arba, jeigu asmenį skiepija ASPI, neteikianti ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų, forma Nr. 066/a-LK „Stacionare gydomo asmens statistinė kortelė“) ir formoje Nr. 064/a „Profilaktinių skiepijimų registravimo žurnalas“.

ASPI vykdo valstybės lėšomis įsigytą sezoninio gripo vakciną paskiepytų asmenų apskaitą gripo sezono metu, vadovaudamasi Gripo, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. sausio 30 d. įsakymo Nr. V-58 „Dėl Gripo, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) ir ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų epidemiologinės priežiūros

taisyklių patvirtinimo“ nuostatomis kas mėnesį iki kito mėnesio 5 d. Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie SAM (toliau – NVSC) per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinę sistemą ar elektroniniu paštu pateikia užpildytą mėnesio Ataskaitos apie vakcinų nuo sezoninio gripo, įsigytų už valstybės lėšas, sunaudojimą formą. ASPI taip pat apibendrina skiepavimo nuo gripo duomenis ir iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 5 d. pateikia NVSC ketvirtinę statistinės ataskaitos formą „Profilaktinių skiepavimų ataskaita Nr. 8 – sveikata (ketvirtinė, metinė)“.